

Kuidas alustada mahetöötlemisega?

Mis on mahetöötlemine?

Mahetöötlemisega on tegemist juhul, kui toote valmistamisel kasutatakse mahetoorainet ning töötlemine vastab mahepõllumajanduse nõuetele. Mahemärgistusega tooteid võib turustada ainult mahetunnustatud ettevõtja.

Mahepõllumajandus, sh mahetöötlemine on Euroopa Liidu määrustega reguleeritud ja regulaarselt **kontrollitud tootmissüsteem**, mis järgib kindlalt kehtestatud põhimõtteid ja nõudeid kogu tarneahela ulatuses. Kontrollsüsteem aitab tagada, et mahetooted vastavad nõuetele ning on tarbijale usaldusväärsed. Eestis teeb mahepõllumajanduse nõuete täitmise järelevalvet **Põllumajandus- ja Toiduamet (PTA)**.

Õigusaktides kasutatakse toidu töötlemise kohta terminit „**ettevalmistamine**“.

Enne mahetöötlemisega alustamist tutvu [mahetöötlemise ja mahetoodangu märgistamise juhendiga](#).

Millised on olulisemad nõuded mahetöötlemises?

Selleks, et tooteid **maheviitega märgistada**, peab ettevõtte olema tunnustatud mahepõllumajanduse seaduse alusel ning järgima mahetöötlemise nõudeid. Mahemärgistatud tooted on kõik tooted, mille märgistusel on kas sõnalise või kujundusliku elemendi näol viide mahepõllumajanduslikule tootmisviisile.

Mahemärgistatud toodete hulka kuuluvad:

- mahetooted (ELi mahelogo ja Eesti ökomärki võib kasutada ainult mahetoodete puhul);
- tavatooted, mis sisaldavad mahekoostisosi;
- jahi- või kalastussaadustest tooted, mis sisaldavad mahekoostisosi.

Olulisemad nõuded mahemärgistatud toodete töötlemisel:

- Eelistatult kasutatakse bioloogilisi, mehhaanilisi ja füüsikalisi töötlemismeetodeid.
- Töötlemisel tuleb tagada mahetooraine ja mahetoodangu eristatavus tavatoodetest, et mahetooted ei seguneks ega saastuks mahepõllumajanduses mittelubatud toodete ja ainetega. Eristatavuse tagamine toimub kas ajas ja/või ruumis. Oluline on läbi mõelda, milliseid puhastusmeetodeid ja -vahendeid kasutada, et puhastamine oleks piisav.
- Töötlemisel pole lubatud kasutada:
  - tehisnanomaterjale sisaldavad või neist koosnevaid tooteid;
  - geneetiliselt muundatud organisme (GMO), samuti neist või nende abil saadud tooteid;
  - ioniseerivat kiirgust ega ioniseeriva kiirgusega töödeldud toorainet.
- Toodete valmistamisel on lubatud kasutada vaid piiratud hulka ning valdavalt looduslikke lisa- ja abiaineid (loetelu leiab [juhendist](#)).
- Välistama peab nii aineid kui ka töötlemismeetodeid, mis võivad olla eksitavad toote tegeliku laadi osas.
- Töötlemisel tuginetakse riskide hindamisele ning ettevaatus- ja ennetusmeetmete rakendamisele.
- Tagada tuleb tooraine jälgitavus. Tuleb veenduda, et ostetud mahetoorained oleksid korrektselt märgistatud. Läbi kogu protsessi tuleb pidada arvestust, et oleks tagatud turuleviidavate mahetoodete vastavus mahenõuetele.
- Ettevõtte töötlemisega seotud tegevuse kirjeldus koos ettevaatus- ja ennetusmeetmetega tuleb kirjalikult koostada ja seda tuleb ajakohasena hoida. Mahetoodete nõuetekohasuse tagamiseks rakendatavaid tegevusi võib kirjeldada ka ettevõtte enesekontrolliplaanis.

Mahtoote koostis

Mahepõllumajanduslikud koostisosad

peavad moodustama vähemalt 95% toote põllumajanduslike koostisosade kogusest. Joogivee ja soola kasutamisele piiranguid ei ole.

Kuni 5% ulatuses on kokku lubatud kasutada järgmisi tavapõllumajanduslikke koostisosi:

- pärme ja looduslike lõhna- ja maitseaineid,
- määruse (EL) 2021/1165 V lisa A osas olevaid tärniga tähistatud põllumajanduslike lisaaaineid,
- üksikuid tavatooraineid, mis on loetletud määruse (EL) 2021/1165 V lisa B osas.

Lisaks võib kasutada:

- ainult neid lisaaaineid ja töötlemise abiaineid, mis on loetletud määruse (EL) nr 2021/1165 V lisa A osas,
- toidu töötlemisel tavaliselt kasutatavaid mikroorganismide preparaate ja toiduensüüme,
- ainult looduslike lõhna- ja maitseühendeid ning looduslike lõhna- ja maitsepreparaate.

Mahtoote märgistus

Müügi pakendi märgistusel:

- võib toote nimetuses kasutada mõisteid „mahe” ja „ökoloogiline” ning nende tuletisi või lühendeid (nt „öko”, „mahe”) kas eraldi või kombineerituna;
- peab toote koostisosade loetelus ära märkima, millised põllumajandusest pärit koostisosad on mahedad. Mahekoostisosad peavad olema märgitud sama värvi ja suurusega ning samasuguses kirjas kui muud koostisosade loetelus esitatud tähised;
- peab kasutama ELi mahelogo (juhendit vaata [siit](#));
- peab ELi mahelogoga samale vaateväljale (pakendi samale küljele) märkima PTA koodnumbri EE-ÖKO-03 ning vahetult selle koodi all päritolutähise toote põllumajanduslike koostisosade tootmiskoha kohta. Märkida saab kas Eesti põllumajandus, ELi põllumajandus, ELi väline põllumajandus või ELi sisene/väline põllumajandus;
- võib märgistusel kasutada Eesti ökomärki.

Euroopa Liidu
mahelogo:

EE-ÖKO-03
ELi põllumajandus

Eesti ökomärk:

Mahetöötlemisega alustamise sammud

Ettevõtja, kes soovib tegeleda mahetöötlemisega, peab olema **tunnustatud** ja **kantud mahepõllumajanduse registrisse**. Enne mahetunnustuse taotluse esitamist või koos sellega peab esitama majandustegevusteate või taotlema tegevusluba toiduseaduse alusel.

Tunnustamise taotlemine

- Taotlust saab esitada [REM-i kliendiportaalis](#), e-posti teel digitaalselt allkirjastatuna piirkondliku esinduse ametnikule või esinduses kohapeal, leppides kohtumisaja eelnevalt kokku. Piirkondlike esinduste kontaktid leiab [PTA kodulehelt](#).
- Kliendiportaali kasutades tuleb sisselogimise järel valida „Mahe toit ja sööt“, seejärel „Mahe tunnustamise taotlus“. Tegevusena tuleb valida „Mahepõllumajandusliku toidu ettevalmistamine“ > „Toidu valmistamine, sh pakendamine, märgistamine, turustamine“.

Taotlusega koos esitatavad andmed (juhendi leiab [siit](#))

- Planeeritud toote ja tootegrupi nimetus ning andmed toote koostisosade, nende päritolu ja tootes kasutatava koguse kohta.
- Käitlemisprotsessi tehnoloogiline skeem, andmed tehnoloogiliste võtete kohta.
- Andmed tegeliku tootmisvõimsuse ning planeeritud tootegruppide ja eeldatava toodangu mahu kohta.
- Meetmete kirjeldus, millega tagatakse märgistatud saaduse või toote nõuetekohane valmistamine.
- Muud vajalikud andmed, nt toote märgistuse näidis.

Riigilõiv

- Taotluse esitamisega koos tuleb maksta riigilõiv 120€, mida saab teha [Kliendiportaali](#) kaudu.

Esmane kontroll ja tunnustamise otsus

- PTA teeb tunnustatavas ettevõttes kohapealse kontrolli. Otsuse tunnustamise kohta teeb PTA nõuetekohase taotluse saamisest arvates 30 tööpäeva jooksul.
- Tunnustatud ettevõtte kantakse mahepõllumajanduse registrisse ja väljastatakse ettevõtte [sertifikaat](#).

Teabelehe koostas Mahepõllumajanduse Koostöökogu 2024. a. Toetas Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) „Teadmussiirde programm põllumajanduse, toidu ja maamajanduse valdkonnas“ raames.

Teabelehe aluseks olnud õigusaktides võidakse teha muudatusi. Teabelehe väljaandja ei vastuta teabelehe info alusel tehtud otsuste eest.

Esilehe foto: A. Kivec unsplash.com